

Control ètic de la població de senglars al poble de Campins

Campins és un poble que s'esforça dia a dia per estar a l'alçada dels Pobles grans a nivell tecnològic, compte amb diverses associacions (Save Campins, plataforma cívica de Campins, la Mostela, associació cultural de joves, plataforma jo puc), es preocupa per la seva gent i pel medi ambient. Campins compte amb una tradició restauradora immillorable coneguda arreu. Tots aquests valors humans sumats a un entorn amb un ecosistema tan bonic, fan d'aquest indret un lloc idíl·lic per a viure. Campins ha evolucionat i evoluciona com ho fa la societat, i les societats més avançades busquen l'estat del benestar, en un medi rural significa saber trobar l'equilibri amb la natura.

Campins compte amb un ajuntament progressista i independentista. Això significa un ajuntament lluitador amb idees de llibertat i respecte, que busquen la convivència cívica i en harmonia amb la natura que els envolta.

Es precisament per aquest respecte cap al nostre entorn i els nostres animals, que exposem la necessitat d'incloure mètodes de control ètics d'aquells animals que en un moment donat poden ser considerats molestos. En aquest document ens referim particularment al senglar.

Quina és la problemàtica actual amb el Senglar

Campins es un entorn rural on senglars, cabirols, i altres mamífers, cohabituen sense problema amb els humans, doncs és un poble situat en ple pulmó de muntanya. Les batudes de senglars, es donen principalment per les queixes a les **destrosses que aquests ocasionen als conreus** i en alguna zona puntual del tram de carretera que baixa a Sant Celoni, pels **accidents** que s'han produït al xocar cotxes amb senglars.

Destrosses a conreus per part dels senglars:

Estudis recents «Minuartia 2019» «informe senglars FAADA», demostren que sobretot en èpoques de sequera i per manca natural d'aliments els senglars se serveixen de conreus per trobar aliments. Els senglars són animals altament adaptatius i de costums per la qual cosa si troben una zona amb disponibilitat d'aliment hi seguiran freqüentant sempre i quant hi segueixi havent una font d'aliment (Rosell, 1998).

Aquesta afirmació ens porta a la següent reflexió, aquells conreus que es veuen afectats estan degudament «aïllats» amb passos elèctrics o balles/tanques perquè el senglar no hi pugui entrar?. Després de fer treball de camp, ens adonem que bastants camps del poble de Campins no presenten cap impediment o barrera física perquè el senglar no hi pugui entrar.

Està clar que ningú desitja que el senglar causi molèsties o destrosses però es evident que hem de ser conseqüents i posar mitjans per ajudar a minimitzar el problema.

Accidents de cotxe i senglar:

Podem destacar dos punts de la carretera que baixa a Sant Celoni com a punts de conflicte, un seria el revolt del ciment (tram 1) i l'altre just a la corba després de la central elèctrica (tram 2).

El tram 1 i 2 són recorreguts de velocitat 50. La distància de frenada a 50 km/h en sec és de 15m.

Quines actuacions es poden fer?

- 1- Reduir les velocitats màximes en aquests trams
- 2- col·locar rètols senyalitzant «Tram amb perill d'accident per pas de senglar»
- 3- Instal·lar algun tipus de baden per «obligar a reduir la marxa»
- 4- Posar radars

La carretera BV-5114 és una carretera de muntanya, travessa bosc par tant forma part dels passos naturals del senglar i altres animals. L'avantatge és que tots ells han reduït el seu trànsit a hores puntuals (nocturnes/primera hora del matí) i a zones concretes, això ens ajuda a poder abordar el problema fàcilment, només cal que les persones siguem capaços de «conviure» amb aquest fet posant-hi les eines necessàries per a solucionar-ho.

En relació als accidents de tràfic un estudi de FAADA conclou:

-La caça afavoreix els accidents de tràfic:

La caça obliga als porcs senglars a refugiar-se fora de les zones forestals, la qual cosa provoca que es desplacin a les zones més urbanes. A més, el fet que els nuclis urbans s'estenguin cada cop més facilita que els porcs senglars accedeixin a les vies públiques dels municipis, afavorint els accidents de trànsit. Aquesta relació entre el període de caça i els accidents de trànsit ha estat demostrat en varis estudis tant a Catalunya com a nivell Europeu (Rosell, et al. 2013). A Catalunya, per exemple, entre els anys 2007 i 2011 el 60% dels accidents que es van registrar en l'àrea d'estudi varen passar durant l'època de caça, de setembre a finals de febrer (Notícia Vilaweb, 2016).

☞ *La Llei 6/2014, de 7 d'abril, que modifica el text de la Llei de Trànsit, Circulació de Vehicles a motor i Seguretat Vial de 1990, aprovada per el Reial Decret Legislatiu 339/1990, de 2 de març, reconeix que la caça afavoreix els accidents de trànsit quan menciona que en alguns supòsits els responsables dels danys seran els titulars dels terrenys cinegètics:*

“(…) En accidentes de tráfico ocasionados por atropello de especies cinegéticas en las vías públicas será responsable de los daños a personas o bienes el conductor del vehículo, sin que pueda reclamarse por el valor de los animales que irrumpen en aquéllas. No obstante, será responsable de los daños a personas o bienes el titular del aprovechamiento cinegético o, en su defecto, el propietario del terreno, cuando el accidente de tráfico sea consecuencia directa de una acción de caza colectiva de una especie de caza mayor llevada a cabo el mismo día o que haya concluido doce horas antes de aquél.

Actuacions que s'estan portant a terme en el control del senglar a Catalunya

Programa de seguiment de les poblacions de senglar a Catalunya Minuartia

A l'any 2018 es van complir 20 anys de l'inici del Programa de seguiment de les poblacions de senglar a Catalunya, que es va iniciar la temporada 1998-1999, impulsat conjuntament per la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona.

El seguiment s'aplica en una xarxa d'observatoris integrada per espais naturals protegits distribuïts per tot el territori català i permet conèixer la tendència demogràfica de poblacions de senglar, així com altres paràmetres que fan referència a la seva caça.

Aquest estudi és possible gràcies a la col·laboració d'agents de tot el territori. A partir dels treballs inicials, al Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, s'ha anat ampliant el nombre d'observatoris i actualment hi col·laboren una vintena de tècnics d'espais naturals i de gestió de caça, guardes i prop de 200 caçadors voluntaris que anoten les dades de cadascuna de les batudes que porten a terme.

El seguiment permet apreciar que les poblacions mostren una important tendència a l'alça a la major part de Catalunya.

El programa Minuartia acaba conclouen:

*“Si la caça estigués causant una disminució significativa dels efectius poblacionals de senglar seria d'esperar que aquests paràmetres disminuïssin a mesura que transcorre la temporada de caça. El fet que s'observi justament el contrari posa de manifest que la caça no està aconseguint reduir significativament les poblacions de senglar en moltes zones de Catalunya.” “La densitat del senglar es troba en nivells excepcionalment alts a diversos sectors de Catalunya (comarques de Girona i nord de Barcelona), assolint la Zona Volcànica de la Garrotxa la màxima densitat enregistrada mai en els espais on es porta a terme el seguiment. Malgrat l'important esforç de caça que estant fent les colles senglanaires, el creixement del senglar no s'atura.” .Cal tenir en compte que la població de porcs senglars és molt més elevada de la que s'indiquen en els cens ja que les dades recollides es basen únicament en les captures realitzades en batudes durant el període hàbil de caça, per tant no s'inclouen les batudes fetes amb autoritzacions excepcionals fora del període hàbil ni tampoc les batudes per danys a l'agricultura realitzades en els mesos de juliol i agost i primera setmana de setembre. **Tenint en compte tot això, és evident que les batudes no solucionen el problema.***

Tant el programa de Minuartia, com el FAADA basats en fonts científiques exposen diferents mètodes utilitzats en altres països per un control ètic de les poblacions de senglars. Recentment a Catalunya s'han dut a terme diferents proves pilot amb el mètode de la vacuna anticonceptiva que ha donat molt bon resultat. L'informe de FAADA és

anterior a aquestes proves pilot per això nombra dins la seva argumentació «futures proves pilot».

Aquestes proves pilot s'han dut a terme en diferents municipis de Catalunya, un exemple podria ser el Parc natural de Sant Llorenç del Munt on el seu responsable tècnic Manuel López-Béjar va tractar d'èxitosa al cap d'un any (2018) doncs l'efectivitat de la vacuna era del 100% en les femelles tractades.

NOTA DE PREMSA: L'ICAB i Col·legis d'Advocats catalans col·laboraran amb la UAB per donar suport al projecte d'avaluació de l'efectivitat d'una vacuna anticonceptiva per a senglars

Els degans dels nou Col·legis d'Advocats catalans que compten amb Comissions de Protecció dels Drets dels Animals (CPDA's) -Barcelona, Tarragona, Girona, Manresa, Mataró, Granollers, Terrassa, Sabadell i Reus- han firmat avui a Barcelona un conveni amb el Departament de Sanitat i d'Anatomia Animals de la Facultat de Veterinària de la UAB, per donar suport al projecte pilot que els investigadors de la Universitat estan posant en marxa per avaluar l'efectivitat d'una vacuna anticonceptiva en senglars urbans i periurbans de diversos municipis del Vallès Occidental.

El director del projecte ha remarcat la viabilitat de la prova des dels punts de vista tècnic i econòmic: "Els senglars seran capturats a través de gàbies-trampa amb l'ajuda dels guardes de la Diputació, i després de ser vacunats i marcats s'alliberaran de nou", ha explicat López Béjar, per afegir que "capturar i esterilitzar un senglar comporta una despesa inferior que capturar i sacrificar". López Béjar destaca també l'avantatge que pot suposar l'aplicació d'un mètode de control de població eficaç per senglars urbans, tenint en compte que només l'eliminació massiva de senglars no és la solució òptima ni adequada i més tenint en compte que les lleis disposen que preferentment s'utilitzin mètodes ètics de control.

La llei contempla l'esterilització com a mètode ètic de control del senglar:

TÍTOL III. Animals salvatges urbans. Article 19. *Control a la via pública d'animals salvatges urbans. La Protecció de la salut ambiental és competència de l'Ajuntament, i per això es duu a terme un programa de control a la via pública i a l'entorn proper a les zones habitades, dels animals salvatges urbans, destinat a protegir la salut de la població i a mantenir un nombre sa i estable d'aquests. La presència de senglar (*Sus scrofa*) a l'àmbit urbà, crea una problemàtica concreta. Per evitar i/o disminuir els problemes que produeix el senglar en les proximitats dels assentaments humans, s'han de realitzar diferents actuacions que passen per l'educació dels ciutadans perquè no els proporcionin aliment, sigui d'una manera voluntària o per descuit. Aquesta mesura, en combinació amb altres com són la caça a determinades zones, la captura i posterior eliminació o l'esterilització, poden evitar o, si més no, reduir considerablement els problemes.*

Com fa esmena la pròpia llei l'esterilització es contempla com a mesura de control de la població del senglar.

Aportacions o beneficis del senglar:

Fins ara només hem parlat de les accions no desitjades del senglar però crec que no seria correcte no fer un petita pinzellada del que aporten de benefici. Podríem dir que es el netejador oficial dels boscos i corriols, sinó fos per aquest, s'haurien perdut molts dels camins fruit del poc pas o de la deixadesa. Contribueix a l'oxigenació de la terra removent-la. Son animals intel·ligents que només volen sobreviure. ´

Conclusions:

Es precisament per tot l'esmentat, basant-nos en evidències científiques i protocols de treball recents (Minuartia/FAADA) sobre la problemàtica del senglar, que avalen mesures de control ètiques d'aquesta espècie, que creiem que Campins pot despuntar-se com ajuntament innovador dins el municipi del Vallès Oriental creant una petició de municipis que apostin per un pla pilot pioner en la matèria.

Si realment es vol resoldre la problemàtica del senglar que va en augment, s'han de prendre mesures innovadores que resolguin amb eficàcia la situació. No podem mirar cap a un altre costat com si res.

La societat cada cop està més sensibilitzada amb el benestar animal i un poble com Campins que se serveix del turisme de ciutat, no pot estar a l'avantguarda en tot, menys en el tracte de la seva fauna.

Passejar per Sant Guillem, o pels múltiples camins per a gaudir de la natura és un plaer que ens servim tant els campinencs com els que venen de fora, però no es agradable «patir» pels trets que s'escolten per les batudes de senglar. Per una altra banda les batudes s'han convertit en motiu de malestar entre els propis veïns del poble, per un costat els qui creuen que la caça és una pràctica que no agrada per se , d'altres que diuen tenir por de sortir tant a passejar amb nens i d'altres no s'atreveixen a treure el gos per la muntanya per si reben un tret. Per desgràcia hi ha constància d'accidents cap a persones i cap a gossos que estaven passejant amb resultats mortals, arreu de Catalunya. El que no volem és que una desgràcia d'aquesta mena pugui donar-se al nostre poble.

Possibles escenaris/ programes a dur a terme al poble de Campins:

En l'informe publicat per FAADA es fa referència a diferents mètodes per una gestió ètica del senglar. S'hauria de valorar quin seria el més adient pel poble de Campins.

Possibles escenaris:

- **Sol·licitar una prova pilot amb vacuna (vacuna efectiva per a 4 anys)** . Campins es un poble relativament petit. Es podria plantejar com a únic escenari o demanar una prova pilot al Vallès Oriental (tal i com es va fer al Vallès Occidental) on poguessin participar els pobles l·lindars a Campins o aquells qui s'estimessin oportuns. Sumant peticions es faria més efectiu el projecte.

- **Sol·licitar/incorporar el sistema BOS. Vacunació oral:** *Una possibilitat és mitjançant esqués. La medicació s'incorpora en els aliments i aquests es donen directament als animals o de forma indirecta. En el cas de les zones on els senglars estan molt habituats a les persones l'administració directa mitjançant esqués és un opció senzilla, econòmica i segura, ja que s'evita l'accés d'altres espècies a la vacunació. L'administració indirecta s'ha de fer mitjançant un mecanisme que eviti que altres espècies tinguin accés als esqués. Per exemple, a Anglaterra, s'utilitza el BOS (Boar Operated System) que consisteix en un aparell que subministra els esqués de forma selectiva per els senglars (Massei et al. 2010). Aquest sistema és útil sobretot en zones on els senglars no estan tan habituats a la presència humana. Ref FAADA.*

Aspectes a tenir en compte per facilitar l'èxit del projecte

Com hem comentat abans el senglar és un animal rutinari i adaptatiu, per tant per tenir-lo controlat i assegurar l'èxit a l'hora de voler introduir tant el sistema BOS com per actuar amb vacunes, seria convenient que als camps on es llaura, es deixés una part del camp sense pas elèctric inclouent menjadores perquè els animals s'acabin d'acostumar a una zona de menjar, i al mateix temps disposin d'un pas que no impedeixi la mobilitat natural d'aquesta i del reste d'espècies.

Hem de pensar que aquesta metodologia seria equiparable a l'utilitzada en el control CER per a gats de colònies. A dia d'avui cap ajuntament nega la seva efectivitat un cop adoptat com a mètode de control eficaç. El resultat és una colònia controlada a nivell d'individus, control de malalties.

Zones estratègiques* Els camps de correu es troben majoritàriament l·lindars al bosc això facilitaria deixar la zona sense pas elèctric just entre el camp i el bosc. La zona " control d'aliment" podria col·locarse en ambdós costats.

Avantatges de col·locar aliment controlat en **zones estratègiques** (camps/l·lindar amb bosc) a llarg termini inclús si s'adopta l'opció de vacunació (4 anys) són:

- Mantenir el control dels individus i aquests no buscaran alternatives com està passant en alguns llocs, on el senglar va a buscar contenidors en zones més urbanes en busca de menjar.

- Evitar destrosses als camps. El senglar deixarà d'introduir-se dins els camps que encara no tinguin les mesures físiques adients que els hi pugui impedir la seva entrada.

- Inclús en èpoques de pluja, que hi hagi prou menjar en el bosc, es poden deixar els punts de menjar amb una quantitat concreta perquè els animals puguin seguir la seva «rutina».

Sigui quina sigui l'opció escollida:

Si sempre hi ha disposició d'aliment, ens assegurem que tots el senglans del terme s'aniran incorporant a les zones "control d'aliment" i d'aquesta manera tindrem la població controlada tant a nivell poblacional com de zoonosi.

El caçador com a suport als agents rurals:

Segons "el programa de seguiment del senglar":

*El programa de seguiment de senglar que es porta a terme des de l'any 1998 en 22 observatoris, distribuïts per les diferents regions biogeogràfiques de Catalunya, aquest permet conèixer la densitat i tendències poblacionals del senglar i és clau per a la bona gestió de l'espècie. **Compta amb la col·laboració de tècnics i colles de caçadors d'arreu del país.** Des de l'inici del seguiment, i en tots els observatoris, s'utilitza la mateixa metodologia, fet que permet una adequada comparació dels resultats i de l'evolució dels diferents paràmetres. La base de dades del programa inclou registres d'unes 85.500 batudes i de 189.300 senglars caçats, i és una de les més completes d'Europa.*

Per a portar a terme qualsevol de les propostes plantejades, aquest pla es necessita d'una logística humana important, tanmateix pel seguiment posterior de les poblacions de senglar i la valoració de l'efectivitat del mateix a mig/ llarg termini.

A raó de que el caçador junt amb els agents rurals porten anys treballant conjuntament amb un pla tan ambiciós, creiem que són figures importants per a poder portar a terme aquest pla

El caçador és qui coneix a fons el territori i les pautes de moviment del senglar. És Per aquest motiu que creiem que pot ser una eina efectiva en aquest pla ètic de control com a suport dels agents rurals.

Incloure un pla de subvencions:

Una de les mesures a dur a terme és incloure barres físiques perquè els senglars no puguin malmetre les collites. Entre les més efectives està el pas elèctric o valles metàl·liques. Per la idiosincràsia del terme potser la més adient seria el pas elèctric.

Creiem que una mesura que vol contribuir no només a la privació d'entrada dels animals, sinó que vol ser una de les mesures que garanteixin el control d'aquests en una zona concreta geogràfica, no ha de ser suportada totalment o en gran part pel pagès, sinó que ha de ser subvencionada, doncs ens referim a un problema de superpoblació. El pagès gràcies a aquesta mesura s'incorporarà de manera més fàcil en la fórmula de deixar zones de pas i d'alimentació.

Importancia del projecte:

Perquè és important establir un projecte d'aquestes característiques al poble de Campins? Tal com fa esmena el programa de seguiment de les poblacions de senglar a Catalunya temporada 2018-2019:

Si la caça estigués causant una disminució significativa dels efectius poblacionals de senglar seria d'esperar que tant el rendiment de les batudes (mitjana de senglars caçats en cadascuna) com el percentatge de batudes en què es detecta algun senglar disminuïssin a mesura que transcorre la temporada de caça. El fet que no s'observi aquest patró posa de manifest, malgrat que s'aplica una forta pressió de caça, no s'aconsegueix reduir significativament les poblacions de senglar.

Per tant ens hem de servir d'altres eines de control que han demostrat la seva efectivitat

Però a part de voler solucionar un problema que s'agreuja dia a dia, volem remarcar l'importància d'introduir mètodes ètics per fer-ho. Vivim en una societat i en un moment on el canvi climàtic i la natura té un paper molt important. No podem mirar enrere, hem de lluitar per valors que ens fan ser millors com humans.